

Да вам кажемо

III.

Несвест би морао хватати човјека кад би се испео у вис толико, колико је српска журналистика са својим представницима — нећемо рећи сва, али добар дио — испод нивоа на ком би требало да се нахођи. Човјек мора с њима да се објашњава и о најелементарним питањима политичким и патриотским. Док Јапанац зна и без школе, да ни једну ма колико незначителну државну или националну не треба да открије туђину, него напротив да отаџбини помаже гдје год и када год може, код нас је сасвим супротно. Докучи ли ко што год, трчи одмах да нађе ком ће да каже, не питајући да ли тим помаже или одмаже општој ствари. Општи стремљивања јавних радника не иде на то, да ови као притоцице својим умом и радом доносе трибут општем патриотству, него да као црни гавранови падају на отаџбинске интересе, као на леш, и кад напуне кљунове да одлете и да их разносе на све четири стране свијета.

Тако раде кад у својој блаженој наивности мисле да поштено раде. Како ли је кад почну подметати, изопачавати, клеветати и излијевати кабла своје мржње, што се код нас одавно већ зове „рад на српској јавној ријечи“! Загрдило је већ гледајући, како се јавни радници као дивљи шакали раздиру гдје се сретну, како не штеде ништа и никога и како им ништа свето није. Као да им је крв насеља на очи они не виде велике интересе народне, него јуре само за интересима личним, и за тим, да зајазе своју мржњу и завист. Можете сад замислити каква је она политика (ако је то јест тим именованом можете назвати) где су снаге покретачице мржње, инат, лични интерес, завист и сви ти и таки ниски инстинкти. Они не потчињавају лично општету, него раздиру опште националне интересе да би угодили својима.

Само тако се може протумачити ово безумље, које је обузело добар дио српске штампе у овоме тако важном и по све Српство судбоносном времену. Та и слиједи гуслар, чак и кроза гусле видио би и увидио шта предстоји, какви се горостасни догађаји спремају, догађаји у току којих ће можда и много јачи народи клонати, само то прозвијени синови српски не виде него кидисавају да у слози нашој не остане ни камен на камену, да тајном не остане ништа што гдје бива, па чак и да се туђину клеветају српске државе, као да ове нешто противу њега спремају. Проналазе намјере које не постоје, тумаче их онако како би само душманин чинио, подмећу што ником ни на памет пало није, а што се

уради објашњавају тако наопако, да вам се чини да не слушате Србе него све саме Карамустафе. Кидају гдје само забоду зубе.

Поред осталог, о чему је било говора у прошлим чланцима, подметнули су Црној Гори и да утире пут Аустро-Угарској, да би јој дала повода да уђе у Санџак и даље да продужи пут до Солуна.

Не можемо претпоставити да у то вјерују. Не можемо зато, што бисмо предходно морали имати у вјерење о њиховим врло лошим интелектуалним квалификацијама, а то нам оскудјева. Знајући карактер српски, који је у свађи, инату и мржњи претјерано импулсиван, а у равнотежи ни онда кад га нико не дира, биће прије да се Црна Гора клевета сијесно. Оцјените сад сами, какви су то људи, који у овим данима, тако рећи у предсобљу крвавих догађаја, у којима ће завитлано бити и српско племе, ништа патриотичније не знају да чине, него да измишљају клевете и да нам их подмећу, чиме велике српске интересе погађају по сријед чела.

Ако ли се ми варамо, претпостављајући у своје хајкаче толико провициозни интелект да политичку констелацију изврши разумију, онда мишљено хајкање на Црну Гору има два извора: непатриотизам и неразумијевање. То је онда комплет непознатица за јавну ријеч и оне послове, које ова обавља.

О продирању Аустро-Угарске у Санџак и даље према Солуну не може данас бити ни говора. Из хиљаду узрока не може.

Status quo, који она на све могуће ноте свира и пјева, резултат је увјерења о немогућности даљега продирања. Нико који је у посједу неодоумљене памети, неће бити толико наиван да вјерује, да би Аустро-Угарска проповиједала status quo кад би јој могуће било да даље продира. У политици, боље рећи у грабежу нема ни љубави ни сентименталности. Апсолутно не би се могли наћи разлози да се не узме нешто што се може узети. Обрнуто: само кад се нешто не може украсти, симулише се некористољубље, мирољубље и искрено пријатељство. Status quo је формула колико да се Турској демонструје искрено пријатељство, толико и да се сачува оно, што треба да буде објекат доцније грабежи, кад за то прилике буду погодне. Status quo треба да је политика да Санџак и земље до Солуна не заграби други.

Само то па је довољно да се докаже, да Аустро-Угарска данас на даље продирање не мисли, јер не може да мисли. И само то довољно је да покаже, колика је неподобност наших закерала који нам подмећу, да ми договорно с Аустро-Угарском овој утиremo пут.

Сад да видимо и зашто је Аустро-Угарска од нужде направила врлину и не мисли на даље продирање.

Један је узрок тај, што јој треба времена да добро свари Босну и Херцеговину. С несвареним тим земљама било би опасно заподјевати нову кавгу, јер би се очас могла наћи са пожаром иза леђа. Она ни са анексијом није се журила док није с окупацијом припремила духове и терен, и дочекала згодан тренутак.

Та згода је дошла једно отуда, што је Русија у рату с Јапаном, а послје и у револуцији која је шљедовала, снагом клонула, а друго што се Њемачка налазила у опасности опкруживања, које је пок Краљ Едуард смишљено изводио, те се и једним и другим Аустро-Угарска користила. Обезбјеђена од сукоба с Русијом рескрирала је анексију, а кад је ипак загустило, метнула је нож под грло Германији, па или да помогне, или да се савез раскине, и онда је Германија, потпуно окружена у логору самих непријатеља, као у мишловци затворена. Њемачка је морала стати на страну Аустро-Угарске. Трошак смо платили ми. Анексија је према том крајњи резултат краха руске политике на крајњем истоку, и краха политике заокруживања пок Краља Едуарда.

Данас, послје поздамскога састанка, ситуација је већ друга. Русија се знатно опоравила, а Њемачкој не пријети више никаква опасност од заокружавања. Не само што је остало жучи у Берлину од пријетње из Беча, да ће одустати од савеза и пријети непријатељима, него и нерасположење према првој улози коју је Беч почео у међународним питањима полако да присваја, створили су у политици германској диспозиције сасвим друге но што су постојале прије анексије. Германија је, сматра, свој дуг према Аустро-Угарској испунила и даље није дужна да буде паж и оруженосац Аустро-Угарске, те свуда да потрза мач из корика гдје ова заподјене кавгу. А и иначе у интересу Њемачке није да се Аустро-Угарска сувише осили и да може стати уз њу с равним раменима. Имајући извјесан споразум с Русијом она није више у положају да нешто мора чинити.

Ето тако, у кратко описано, стоји данас ствар. То је и узрок што Аустро-Угарска неће даље, него исповиједа политику status-a quo.

Непознавати те чињенице значи не бити подобан за јавне националне послове, и онда је најбоље ћутати, а не дробити којекакве бургије о дијелењу и о аустро-угарском продирању. Пристати пак на status quo, и то само зато што нам се то поручује, а и да би се очували „добри

односи“, значи навратити воду на воденицу оне политике која нам вежује руке док се прилике не укажу да наше земље приграбе опет други, и то баш они исти који сад политику status-a quo препоручују. И ми смо за status quo, али само ако смо на то принуђени, и то силом неодљивом, противу које смо предходно покушали све да је разбијемо. Иначе би то била политика бескичмењачка, која се креће само по клизавим паркетима, а не смије нигдје гдје мало струже.

Кад је то све тако, онда је оптуживање Црне Горе да утире пут Аустро-Угарској или морална одвуглост, или политичка неувјиданост, или и једно и друго.

„Dixi, et salvavi animam meam“.

Писмо уредништву

III.

Поштовани г. уреднице,

Прокламовање устава у Отоманској империји обрадовало је било свакога без разлике вјере и народности. Сви су прегли били на посао, сви се спремали за културну борбу, која је у скоро била настала. Народности се груписале, држали су се говори, објављивали програми, агитавало се и т. д.

Сваки је оставио у том судбоносном времену и мржњу и завист и свака је народност припојила на рад, како би је евентуални догађаји затекли наоружану и спремну.

Па и наше Српство, које је било већ на издишанију, почело је да оживљивања и оно је дало од себе гласа. Али и у том судбоносном моменту, када је требало све да је сложено, да дише једним духом, јавља се опет онај црв, који подгриза срце Србиново — мржња, завист, неслога и освета јављају се у свој својој страхоти. Злогласна котерија, која је патентирала онамошњу националну политику, умилешала је своје крваве прсте и у оном времену, када је био у питању опстанак српскога народа у Отоманској империји; Мафија, онај зао дух у оним српским крајевима, ставила је била себи у задатак да заводи, да квару народни посао и да се добро напишти под видом патриотизма.

Одмах послје прокламовања устава образован је у Скопљу „Српски Клуб“, истакнута је фирма на кући једнога „патентираног патриоте“, ту је смјештено и уредништво „Вардара“, у коме егзистира као одговорни уредник једна пропала индивидуа, са спремом вечерње школе, који је доста зла нанио тамошњем народу, а нарочито га запамти кумановска каза, због његове бестидности, глупости и бјеснила. Клуб је почео био руководити свима националним пословима, израдио је био правила нека, издао проглас народу и шта више постаде судија у извјесним приликама. Сазвао је изасланике из свијех крајева Старе Србије, али не из Македоније, и образована је „Српска демократска лига у Отоманској царевини“. Међутим, какви су људи у тој организацији? Је ли било заступника народних из свијех крајева

Отоманске империје у којима Срби живе? Не! Ту је била заступљена само котерија, са врло малим изузетком. Ту су били само људи из Санџака и Косова. А Македонију алам камен Душанове круне, заступала је једна морална пропалница из Плеваља и један до душе поштен и спреман млад човјек, али који није из Македоније. Еј, једна Македонија шта је дочекала!... И ти су људи држали састанке, примали масне дијурне и „решавали“ о свима народним питањима у Турској.

Већина изабраних били су људи себици и уских погледа, са врло рђавом прошлошћу. Ту је био један протјеран из Призрена због свог „патриотизма“ и „лијепог понашања“, други протјеран из Солуна, трећи познат због убијања Срба, четврти због својих „чистих руку“, пети као одлична уливица и т. д. и т. д. Једва да нађете три, четири исправна човјека. Ето, такви су људи честитали младотурском комитету у име цијелога народа српскога у Отоманској империји. Међутим нијесу били заступљени ови крајеви, у којима живе Срби: Куманово, Кратово, Паланка, Кочане, Гостивар, Малеш, Пореч, Призрен, Кичево, Солун, Ђезелије, Дојран, Кукуш, Јенице, Вардар и др., а из свих тих крајева има доста спремних и одушевљених младих људи, који би достојно заступали интересе свога народа, али не онако како их заступа злогласна „црна рука“. Е, али они нијесу пандури Турске и котерије? Они ће квариће рачуне тим „поштеним патриотима“, па зато и нијесу могли ући у списак изабраника, који је написан у познатој канцеларији, у којој је шеф једна надувана тиква, која треба да чува свиње, а не да управља националном политиком српском.

Из те канцеларије потицало је оно зло, које упропасти српски народ у неослобођеним крајевима, и ти некрсти капитулирали су пред непријатељима српскога народа на свима тачкама. Срамно се повукли из оних крајева, гдје смо толико крви своје пролили, и гдје смо толико народног зноја просули. Е, али су зато добили толико класа, ордена и материјално се довољно фатирали.

Требало је агитирати за избор народних посланика за први турски парламент, гдје ће бити заступљене све народности. И у овом слу-

чају прави Срби не би се руководили личним амбицијама и ситничарством, не би гледали на своје личне интересе, већ на оште српске и народне. Али и ту котерија показала своју мизерност, своју покварену душу, свој неспрски рад. Омрзнута код нашег народа, жигосана од свих честитих просвјетних радника у Ст. Србији и Македонији, она мјесто да тражи од великодушности народне опрштај тежих грехова својих, почела је још више да се мијеша и у оне послове за које никако није била позвана, нити достојна пажње. Истина она је хтјела пуцу власт над народом, да га што више циједи, да га уништи, па да послје ликује на развалинама наше националне политике у тим крајевима.

Расписани су избори за посланике српске народне скупштине у Скопљу. Према правилу организације, које је саставима бестидна котерија, изабрани су људи, који су били плаћеници и од којих само једна незнатна мањина била је прави представник народни. При изборима су котеријашки употребили сва могућа средства, само да дођу они као заступници народни на скупштину. Састала се многоочекивана скупштина. Послје благодарења у цркви Св. Спаса гдје је служио сам Митрополит Вићентије, почеле су сједнице у згради гимназијској. Одмах је изабрано часништво, наравно из „већине“ и поче претресање рада просвјетног у Ст. Србији и Македонији. Извјештај је био пул хвале, славе и признања котерији и њеним пандурима.

Кад су се јавили прави представници народни да побију тај лажан извјештај и да изнесу многобројне злоупотребе и лоповлуке оних лажних патриота, који су крали, отимали и убијали у славу својих претежера онда се дигла права хука, почела је страховита вика од стране уливица и лутежа котеријашких.

Убиство онога поштеног Србина у Скопској Црној Гори, пријетња другим поштеним радницима просвјетним у поробљеним земљама, крађа силног народног новца, који је био намијењен многим светијим стварима, све то ни мало није коснуло срце тих окорелих зликоваца. Бојећи се котеријашки, да не изађу сва њихова разбојничка дјела на јавност и да не дају за све рачуна, они су селатили неких сред-

става, која су потпуно успјела. Турске поче позивати једног по једног посланика и пријетио им је истјерицањем из службе ако не приме извјештај онако, како га је поднио председник клуба, пашеног једног првака радикалног. И тако сви покушаји народних представника осташе без успјеха, глас народни оста глас вапијућег у пустињи. А неправда, неваљалство, лажни патриотизам и овом приликом одржа побједу. Неваљалци су ликовали и у славу тако славне побједе над народом текао је шампањер по кафешантанима, зборнога мјеста тих „пионера“ за народне интересе.

Скупштина народна била је и прошла, неоставив ничега од свога рада, што би показао нечега корисног, доброг и трајног у цијелокупном нашем просвјетном и културном дјелању кроз толико година у неослобођеним српским крајевима. Ништавило и опет ништавило!...

Пало је у очи да Митрополит Нићифор није био на тој Скупштини. Но о томе доцније.

Кад се по цијелој Турској царевини почело агитовање за избор народних посланика, мислите ли, да је српски народ био спреман за то?! Не! Јер и ту је српска мафија имала прву ријеч, и ту је умјештала своје кржаве руке. Али је насјела, јер на неколико мјеста њени су кандидати тотално пропали. Тиме су ти неваљалци учинили то да смо изгубили три посланика и то на два мјеста сигурних. Зато сада у парламенту турском имамо само три представника, од којих је један доста енергичан, али несталан, други потпуно апатичан, ма да добро једе и пије и доста је угојен, а трећи, е о трећем немам шта рећи, јер је он само материјалиста а никакав говорник, плашљив опет до крајности. И док су се све народности у Турској такмичиле која ће послати што спремније посланике, ми смо послали те три креатуре. И ту је заслуга тих лажних патриота, пацова око диспозиционог фонда.

ПОЛЕМИКА

Округла политика. Одговарајући на интерпелацију г. г. Ст. Њевоковића и Ст. Рибарца о спољној политици Краљевине Србије, г. М. Ђ. Миловановић, њен министар спољних послова, дао је опет доказа своје велике духовитости.

Замјерили су му што води политику status-a quo, а избор односа с балканским

државицама, нарочито с Црном Гором, који нијесу добри.

Одбранио се врло лако и духовито. За односе с Црном Гором рекао је да су добри, а кад су добри, онда не треба ништа размишљати о онима силним напади на Црну Гору и њенога Владара од стране полудлужбене штампе, нити на нападе појединца на зборовима које су некажљиво толерисали владини комесари, нити на оне увреде у Скупштини на које је влада ћутала. Није требало објаснити ни то, зашто је владин лист „Самоуправа“ редовно узимао у заштиту цара Франђу Јосифа и Краља Фердинанда кад би их дирнула неодговорна штампа, а увијек је ћутала кад је нападан Краљ Црне Горе.

Једино се то може објаснити духовитошћу г. Миловановића: што су односи били добри, врло добри, одлични!

Што се политике status-a quo тиче, ту је био још духовитији, просто ненадмашан. Рекао је: „Србија, (не он!) водећи своју политику у добу када се налази у миру и у добром сусједству и пријатељству са свима сусједима, не може водити другу политику него политику поштовања status quo-a“.

А кад му је г. Павле Маринковић добашио: „Приликом анексије нијесу га поштовали други, а ми смо поштовали, одговорио је: Господине Маринковићу, кад наступе такве прилике, онда нијесу у питању права, него моћ Србија (онет не он!) да је мога нешто поштовати status quo, не би га ни поштовала“.

Дакле: У миру води г. Миловановић политику status a quo што се налази у миру и у добром сусједству“, а кад се прилике размишљају (и српски интереси претрпе катастрофу), онда зато „што нијесу у питању права него моћ“. И тако по његовој духовитости Србија мора да води увјек политику поштовања status a quo, једанпут из првога, други пут из другог разлога. На опет, рече, он не сматра status quo „као исцрпљене народних и државних идеала“, и он ће ту политику поштовати само „докле је и друге државе буду поштовале“, а ако то не буде, он зна шта му ваља чинити, и чиниће, али онда долази онај други разлог, кад „нијесу у питању права него моћ“, и кад се „од страха горга“ мора опет поштовати политика status-a quo.

Тане му господине, овако не може нико да заокружи, па ни Пашић.

Но ту још није крај његове духовитости. Господин Миловановић није казао да у миру води политику status-a quo због доброга сусједства, а пред ратом што нијесу у питању права него моћ зато, да призна да води политику status-a quo у свима приликама, што му пребашише интелерантни, него да докаже да он ту политику не води. И сад метните му на главу капу скупштинске већине, која је рекла јест и амин, и пред вама се котрља нешто без главе и кукура, што се зове спољна политика ортакче фирме радикалско-самосталске и Пашић-Миловановићеве.

Па онет ће Црна Гора на крају крајева бити крива. Крива ће бити што није умјела да пронађе крај тој вјешто заокруженој политици без краја и конца, па да је одмотава и да се тога држи.

ПОДЛИСТАК

СТАРИНЕ У БАЊАНИМА

— Игуман Леонтије Нинковић —

Пашећу мањих области (жуупија) које сачињаваху стару таванску државу и које обилују са српским споменицима из средњег вијека: манастирима, црквама, гробљима са колосалним мраморовима са и без натписа, који јасно говоре, да под њима бораве блажени синак српске вељможе, са порушеним градовима, који су заштићивали своју област од непријатељског напада, видно се истиче и бањска област.

Бањани се могу усупоредити са својим споменицима из провинције са својом поједином жуупом таванске државе, (заузимајући гробљинску). А можда би и надмашила коју од тих жуупа, кад би се сви њени споменици марљиво привуцали и у једну цјелину средили. Бањска област заслужује, да се њени споменицима из старијег времена поклони виша пажња: да се у поташкостима испитају, привуку и у једну цјелину систематички среде. Јер је бањска област са својим споменицима један од најбољих извор за истраживање материјала, за расвјетљавање наше — тамне — средњовјековне историје. На обзиром на то требало би се што прије и што марљивије побринути за то, док овај драгоцјени извор није уништено зуб времена и незнање појединца. Но, ја на то овом приликом не могу ни помишљати, тим мање, што бањске споменике ни-

јесам прегледао, осим дјеломично неке, које сам изнио у мојој књизи под насловом: „Српски споменици из таванске области“ на 55—57. страни. Сада ма је јак до тога, да изнесем на јавност патике родоначалника Хераковића породице испод планине Његоша, којијевке наше узвишене владајуће династије Петровић—Његош.

Међу осталим мјестима бањске области, која обилују са старинама видно мјесто заузима Велимље са својом околином. Велимље са својом блиском околином врло је често начичкано са црквама, групама средњовјековног гробља са каменним плочама разнога облика, а има и колосалних мраморова у појединим групама, који нам јасно кажују — (и ако на већини нека натписа), да под њима почивају висока и знатна лица свога времена и порушеним градовима, као Гуспиновац и др.

Ова начичканоост са црквама, гробљима и порушеним градовима јасно нам свједочи, да је Велимље, у старије доба играло врло важну улогу: да је на њему и околини му стапновао повиси број српске власти. Јер у противном случају не би могло бити оволико црква у блиској растојању ни оволики низ група средњовјековног гробља са каменним плочама и лијежим мраморовима у неким групама. Тим би мање било свега овога накита, што ондашњи себри најјесу били у стању подизати цркве, ни овако лијепе гробне споменике, који су морали много коштати. А да је који био у стању, то му — према ондашњим друштвеним односијама — није допуштано

од стране српске власти, да се себар са властелином такмичи, ма у чему то било.

Блиско растојање црква, подвојеност гробља на најљепшим и највицијим мјестима даје нам повода озбиљнијој претпоставци, да је међу том властелином владао друштвени антагонизам у углавном: ко ће више црква начинити на својој баштини, за се и своје себаре, а ко видије мјесто изабрати за сахрањивање својих преминулих чланова и њени му споменици на гробу подићи наравно са бесцелним радом својих почињених себара. Иначе леби требало оволико црква и мјеста за гробља у овако блиском растојању.

Ово нешто и опажа у осталим саставним областима старе таванске државе.

Велимље лежи на сјеверној страни Бањана, а у подножју планине Његоша.

Сјеверно-источно од Велимља за не пун сат хода — идући планини Његошу налази се мало сеобе Почивала са црквом храма св. Саве, првога српског просвјетитеља. Црква је из старијег доба и врло укусно рађена. Особито јој је унутрашњост лијепо рађена и деликатно изведена, на основу чега и мислимо, да је неки властелин од укуса зидао, јер се својим — унутрашњим — грађевинским распоредом извија високо изнад обичних сеоских црква свога мјеста. Црква је могована врло лијепо. Модерај је светогорске сликарске школе. Црква је била заштићена усред турскога притиска, те су поједине групе модерај левога оштећене, а неке врло добро очуване. Сељаци је сада оправљају с поља, најмарљивије

вије чувајући унутрашњи распоред са материјом, што им служи на похвалу. Но, пошто сам у хитији туди прошао, то нијесам имао времена да раснигам сељаке са традицију о грађви ове лијепе цркве, па с обзиром на то, о томе овде не могу ни рећи ништа. То остављам за другу прилику.

Са сјеверне стране цркве, у близини олтарара налази се једна обична, средњовјековна гробница са слиједљивим натписом:

»Нек лежи Херак Миславић«

Овај натпис није до сада објелодањен, јер је гробница с малим наузетком била заграђена земљом.

Чим сам овај натпис прочитао, одмах сам створио закључак: да је овај Херак родоначалник многограните Хераковића породице, испод Његоша планине и да су се до Херака прозивали Миславићи. Овај мој закључак потврдили су и неки сељаци из тога села увијеравајући ме, да је водљивица Хераковића мужојевића, за четврт сата сјеверно источно од ове цркве.

У колико се сјећам, један Миславић лежи више Билеће, као и то, да је био властелин, а један се споменик и у Monumenta Serbica. Али, пошто немам тих података при руци то за сада завршујем.

Узгред напомињем да под цркве на Велимљу у Корвалцима има повећи број средњовјековних гробница с натписима, које би требало коопирати, јер су то сва знањајна лица свога времена, па би требало, да се и ми сањма упознамо.

Острок 39-19 1919.

Пашећева духовитост. О његовој духовитости може се говорити само кад кад. Одиста он уице духовито да ћути. Чимзине — промијени се часеврска ситуација, а нарочито ова на Балканскоме Полуострву. Одмах су односи са свима великим силама срдачни (разумије се и с Аустро-Угарском), с Јананом још бољи, с Махараџама још бољи, а с Турском такви, да бл сугра и чалму завио само кад би му и Султан могао дати Леополдов орден. Што се односи са балканским државицама тиче, они су добри, врло добри, одлични. И у то се нико не сумња кромје безумља. С Бугарском се грле и дубе да хоће већ да се удаве, с Грчком се односи нијесу кварни још од Омира, а с Црном Гором бољи бити не могу, и биће све бољи у пркос „извјесним људима“ који раде да те односе помуте, а и те он бомбама и преко штампе непрестанно бистри. Јамчило, да се неће наћи ни један човек који му неће вјеровати. Његово истинскоубље је узвишено над сваком сумњом. То зна цео свијет.

Односно мира, и он га хоће, али се спрема за рат. Si vis pacem, para bellum — учи нас он. Ту политику он води. И зато што је у преломној вјека водио, Србија је дочекала анексију — потпуно несрећна. На ту политику плескали су му сад самосталци, па и онај господин, њихов шеф, који је у Скупштини на годину дана пред анексијом, војујући против набавке топова, за доказ да ће у Европи на дуго владати мир, казао: Србија не мисли ратовати, а кад она сједи с миром и Европа ће мировати. Сад су та два капацијета српске спољне политике ушла у једну тикву и из ње свирају. А кад се зна да је Вла тикву пронашао, онда њему хвала што је нашао мјесто где су се сложили Архипашић и Архипродановић, спољна политика Миловановићева и спољна политика Стојановићева. — — — Би риђо!

Не дамо да се забашури. „Цетињски Вјесник“ престао је да одговара на ружне нападе на Црну Гору и њенога узвишенога Господара давно прије јубилеја. Послије јубилеја, знајући шта нас чека, доијет је чланак, да ћемо се и даље уздржавати од кавге, која може само штете нанјети, и позвали смо за свједока српску и словенску штампу. Чинили смо се нејешти свих споредних зачакивања. Нијесмо ни једном ријечу реагисали на ону ружну агитацију из Биограда по Босни, Херцеговини и Далмацији, да не долазе на Цетиње о јубилеју. Тако је трајало неко вријеме, три до четири мјесеца. Владиној „Самоуправи“ то ваљда не бјеше мило, те нађе некакав чланак у Journal des Debats, у коме се Црна Гора и њен Владалац безобзирно клеветају, и донесе га без коментара, и ако је влада Пашећева тачно знала, да је то, што је у чланку изнесено, неистина. Али клевета се Црна Гора и Краљ Никола, и то је исправна влада биоградска нашла за паметно и поштено да у пријеводу саопшти својим читаоцима. „Самоуправа“ је полуслужбени лист владе Пашећеве, и кад она у име владе тако незграпно вријеђа Црну Гору и Краља Никола, нијесмо могли не одавати се и не жигосати тај небратски и неспрски поступак. С тим је наново почела кавга. „Самоуправа“ је послје тога више пута поновила ту клевету, па поред ње доијела и нове увезде. Осим тога осули су на ново сви услужни листови вагру на нас, као и прије. По несумњивим траговима многи написи (нарочито у „Ново Време“) потекли су директно од владе. Ми нијесмо ни на четвртину до сад одговорили; нијесмо, јер су нам преча национална питања.

У сједници Народне Скупштине некакав Канцлер отворено и протачки вријеђа нашега Краља, влада ћути. „Самоуправа“ доноси чланак који сипа најизбранији отров на отворену рану, и ако „Цетињски Вјесник“, ни влада, ни ико од мјеродавних није дао повода за то. За повод је „Самоуправа“ узела два чланка, која су изишла у новосадском „Бранку“. Све су то факта, непомична и јасна као да су у челику урезана.

А шта оно рече Пашећ у Скупштини, одговарајући на познату интерпелацију? Он се чинише свега тога невијешт и рече, да су криви неки људи на Цетињу, који сипу раздор између двије српске Краљевине. Тако смјело и јавно изопачавати истину може допустити само образ Пашећев. Крокодилску кожу тај човек мора да има на лицу, иначе и да је „бокслер“ морао би поцрвенити од стида кад се тако безочно лаже.

Српство

Словенски Новинарски Конгрес у Београду. Нова Управа Српског Новинарског Удружења у првој својој сједници од 27. фебруара бавила се искључиво првим

претходним спремама за XI. свесловенски новинарски конгрес и I изложбу словенских новина, која ће бити у Београду 27. јуна — 1 јула ов. год. — На сједници је прочитан нацрт програма за словенски конгрес и изложбу, што га је израдио ужи одбор, а који ће се још на неколико сједница допуњавати, док се коначно не утврди. На овој сједници тај је нацрт у главним тачкама примљен. Чланови одбора дискутовали су код сваке тачке и износили нове, корисне предлоге. Решењем ја да се обрате молбом Народној Скупштини, да ова са држање конгреса уступни скупштинску зграду, ако тада Народни Посланици не буду на окупу и раду. Решењем је у начелу да се велики излет са конгреским члановима приреди на доњи Дунав, на Бердан, али ће појединости утврдити нарочити одбор. Образовано је 8 секција свака са посебним задатком и радом око припремања и извођења конгреса и изложбе. Изабрани су чланови за политичку секцију даље за секције: финансијску, домаћинску, редакцијску и дописничку (Прески одсек конгреса и изложбе, одбор за забаве, излете, банкете, као и за одборе за оснивање Словенске Новинарске Телеграфске Агенције и за изложбу словенских новина.)

Словенство

Професор д-р Матија Мурко, чувен Славист, сада професор Универзитета у Грацу за славенску филологију, почасни доктор чешког Универзитета у Прагу, предлажен је рјито Јосо за професора словенске филологије Универзитета у Преслави.

Професор д-р Матија Мурко је рођен Словенац. Својим ваљаним радом на Славистици стекао је у научноме свијету велико поштовање.

Чешки књижевни производи. У години 1905. изишло је 2405 чешких књига, од којих 483 (20%) белетристичног садржаја. У години 1906. изишло је 2434, од којих 424 белетристичног садржаја. Укупно изишло је у годинама 1905. и 1906. — 7519 књига, од којих су имали белетристичну садржину 1445 књига.

Хиљадугодишњица. У Кијеву се обрадовао комитет за прославу хиљадугодишњице од првог трговинског уговора, који су закључили Славни и Византијом. Том приликом приредила се више екскурзија историчко-археолошког карактера у Цариград и Бугарску.

Из Народа

† **Оф. Стојан Петков Ђурановић**

С дана у дан све мање и мање бива живијех примјера наше славе прошлости, који су нам очигледне слике херојске борбе, са којима је наша домовина одржала надмоћност и сјајне побједи у добу судбоносних српских дана, који величају и крпе нашу прошлост.

Из тога витешкога јата, које је уздигло Црну Гору до јуначке славе, прије неки дан преселио се у вјечност чувени брдски витез и омиљени старина официр Стојан Петков Ђурановић. Послије 85 год. свога битисања, још пуно снаге и чила здравља, наирасно је умро 17. фебруара ов. год.

Неумитна смрт срушила је не само у његовој породици него и у племену учитеља свих људских врлина, јер су већ ријетке међу нама живе слике наше прошлости — онога јата црногорских соколова, који се справом могу назвати „косовски осветници“.

Покојник је од ступања у јавни живот па до пошљедњег издаха служио највећим примјером, уживајући међу народом јако признање за његове врлине, које су га истакле на гласу као чојка и јунака. Ово му је признање и од Владалачког Дома, где је био јако омиљен, што се може виђети из брзојава Њег. Вел. Краља Господара, који је поводом смрти упутио његовом сину, официру Смају Ђурановићу, а који гласи: „Добро жалим Мога храброг ратника Стојана, твога дивнога оца и захваљан сам његову спомену на јуначку и ревносну службу домовини. Тих му боравак међу сенима браће му и другова брдских витезова, коју ће наћи на небесима“.

За његово примјерно чојство и неустрашимо јунаштво, које је посједочио у свим бојевима, особито Фундини, Тријенчу, Горевићу и Маљту, где је са неколико својих другова из затвора дао јаки отпор турском нападају... и ту рану добио, као и за свакодневно храбро борење с Турцима око тврђаве тврдога Служа, Њег. Вел. Краљ Господар одликовао га је свијем орденима за чојство и јунаштво, од којих спомињемо: Обилића Медаљу, Челични крст и Крст Данилов четвртог степенa.

Нека је овом неустрашимом борцу лака мати земља, коју је вјерно и ревносно служио и достојно јој се одужио. У. С.

Шагови

— **Leon Frapic** —

— Но, онда ћу ти још за данас опростити. Ја ћу сама одијети у базар ову скупоцјену ствар. А сада иди у свој разред, а ви, Милка, пошљите ми Ђорђа Мелија.

Ђорђе Мелије је блиједо, слабуњаво створење; његово тужно и бојажливо лице одаје упорну, болну одважност. Мали нож, што је нађен у његовом шапу са свим је безбасно оруђе, и њиме једва да би се могао сир сјећи.

— Гдје си купио овај мали перорез?
— Добио сам га од једне добре жене.
— Јели га теби дала.
— Јесте.
— Давно?
— О, да богме... прошло је много дана од то доба...
— А у школи нијеси вадио тај ножић из шапа?
— Никада то нијесам чинио, госпођо.
— Па онда на што ти тај нож?
— Треба ми, да одбраним своју мајку. Управница се јако закашља, а дијете и без питања настави:

— Не могу пустити, да ми ко напада мајку. Недам, да ми мајку одведу у болницу, а ја онда да останам сам.

Управница се учини као да је нешто дави у грлу.

— „Лежао сам... у мрачној соби... Чуо сам... Био је лонор... Помоћ... А ја нијесам имао при себи ништа, чиме би бранио своју мајку... А ја тек не могу допустити да ми неко туче мајку!“

Дијете је ућугало и пазило. Управница би вољела да мало више размисли о тој ствари и ма да заводска правила забрањују, да се конфисковани ножић можа вратити, ипак не би хјела, да задржи тај ножић. Шта да ради? Замисли се и најзад стави ножић на сто. Затим расијано погледа на прозор и одједном узвикну:

— О, Боже мој! Са свим сам заборавила, да ће ускоро доћи господин надзорник!... А ти шта ми све нијеси набрљао? Ништа те нијесам ни разумјела... Ђути, не мож ми сметати видиш да имам госта!

Управница, устаде, узе дјечије прописе постави их на сто и брзо их среди. Ножић се полако котрљао са мјеста по столу, досије до ивице стола, и печујно паде на ћилим.

Управница окрете леђа дјечку, и као због посла мадо дуже задржа се код ормана, где су стајали ђачки прописи. Кад је сјела за свој сто, ножића је већ нестало са ћилима.

— А зар си ти још ту? Зар не видиш да немам више времена, да се тобом забављам. Господин надзорник тек што није дошао. Иди на мјесто!

У новембру послје подне у четири часа, горе већ лампа са гасом, када се већ малишани враћају из забавишта својој кући. И мали Ђорђе јури кући својој мајци. Бадава га зову другови, да иде с њима, да се играју. Његово доброћудно мало лице сија се од радости, већ у мислима види своју мајку и зна како ће му се мати радовати, када јој декламује стихове, које је данас научно у школи. У једном лице му се уозбиљно, и турив руку у шап, журио је кући.

Несреће у свијету

Куга. Серумски завод у Бечу добио је не давно налог, да одашаје у Кију 10.000 фиола серума против куге. Руска влада је замолила све владе, нека у Азију пошаљу стручњачке на подручју бактериологије и серумтерапије. Русија хоће на тај начин да осујеи међународни лекарски стојер за сузбијање куге. До сада није закључено, да ли ће и аустриска влада одаслати у Азију којега лекара. У азиској Русији је јављено у задње двије недеље 430 случајева куге. Просторно се епидемија шири на запад. Према вијестима из Харбина исплаћују Јананци дневно три награде за сузбијање куге и то 200 јена ономе, ко нађе кужнога болесника, 100 јена за вијест о онима, који су од куге умрли и 10 јена за мртваци нађене на улици. Ради страшнога ширења куге у Манџурији, дозвољана влада рођацима жељ. чиновника у манџурској пружи бесплатну војњу у Русију уз тај услов да чиновници остану на свом мјесту. У Фуџдану, леглу куге, смањило се становништво од почетка епидемије за 25.000 душа. У окупљеним крајевима нема више љекара. И кинески су љекари обуставили свој посао. Паника међу становништвом у Харбину је дневно све већа.

Из женског свијета

„Jure-Culotte“. У Загребу су женске димшије одржале сјајну побједу. То је прва побједи нове моде, прва на свијету. Извојевана је у хрватском народном позоришту. Давао се комад „Лутка“. Унапријед се прочуло да ће г-ђа Ирма Полакова изићи у шалварима европског кроја (Jure Culotte). То је силно занитресовало сав Загреб. Разумије се, позориште је том приликом било дупком пуно. Нарочито загребчанке су се силно заталасале. С нестриљењем очекивали су други чин, кад ће да се јави Розалија.

Кад је г-ђа Ирма ушљед напрегнуте свеопште пажње изишла на позорницу, и то онако како су је очекивали: у плавичасто — свиленим гађама (шалварима), осу се права буре од клицања и допадања која се за дуго није могла стишати. Кад је с позорнице одилазила, то исто. Много је пуга изазивана да се врати. Опште је мишљење, да је нова мода „Jure-Culotte“ исто тако добра ношња, као и досадања.

У томе погледу доио је обзор један духовит подлистак „Борба противу „Jure-Culotta“, који ћемо, ако нам буде могућно, доијети у наредном броју.

Наука и проналасци

Фотографски кивови. Неки радник фабрике Сименс у Милану изумио је на подручју фотографије и скулптуре, како „Giornale d' Italia“ јавља, красан изум. Ради се о фотографском систему, којим је омогућено за два сага бисту које особе фотографским путем направити у скулптури. Наравно детаљи овога изума још нијесу познати. Само толико се зна, да је за то потребан систем сочива, помоћу којег ствар у фотографској машини прима све утиске онако, као и под кипарским дланетом. Попреча излазе из машини с пупилом, као што код старих грчких статуа; ретуширање није ни потребно. У фотографском институту у Сколији у Венецији правили су се први покушаји Прво попрсје, које је продуцирано, то је попрсје познатого импресарија за концерте Росетија (у Риму.) Сад се ствара дионичко друштво за овај изум, који има красну будућност. За сада имали би се фотографски кивови продавати комад по 25 лира, касније се мисли цијена снижити. Изумилац има да добије 750.000 лира и од сваког попрсја по једну лиру.

Биљка која убија лептире. У париској академији наука предавали су Кун и Херкуле недавно о необичној биљци из Бразилије. Цвијет ове биљке има облик дуге цијеви, а врло га радо посјећују лептири особито љиљци, вечерњи лептири. Устројство тога цвијета такво је, да лептир може врло лако ући у цвијет но не може се из њега више вратити јер му је пут затворен. За чудо не ради се ту о прилагођивању биљке, којој би користило као што код неких биљки, које не пуштају кукце више на поље лакше ради оплођења него насупрот лептир, настојећи ослободити се оштећује цвијет у толикој мјери да није више способан за оплођавање. Тако угине и лептир и биљка.

Кратке вијести

Опасност од рата. Многи руски листови разносе вијест, да се Јанан нагло спрема за рат и да гомила војску у Манџурији. Други опет доносе вијест да је у потаји и Китај коцентрисао војску према Русији и да ће неминуовно доћи до рата противу Русије. Листови пак њемачки одсудно побјајају то и веле, да ће Китај понустити, а Јанан да се не спрема за рат што одлучно побјајају и неки јанански посланици на европским дворovima. Најновије вијести казују, да је Китај већ понустео.

Бјегство. Какве! прилике владају у турској може се закључити из тога, што и сами истакнутији политичари бјеже из ње, и то који су присталице режима. Тако је побјегао у Румунију шеф демократске странке д-р Темо.

Турска креће војску. Најновији извјештаји које свјетски листови добијају из Цариграда гласе, да се туски војни министар Шефкет-паша креће за Солун, одакле ће у Арбанију. У исто доба креће турска 40 батаљона војске за исту Арбанију.

Најновији сукоб. Чујемо (али за сада не можемо аритмити одговорност за истинитост) да је иза Скадра дошло до сукоба између војске и Миридита. Погануло је, вели се, 100 турских војника, и један су топ заробили Миридити. Прича се послје и да су заробили два табора војске, свукли их голе и вратили у Скадар, али то изгледа на претјераност.

Миридити су до сад, и кроза сав покрет арбанашки, мировали. Види се да је и њима додијало.

Дневник

Оставка Столипинова. Колонске новине добиле су из Петрограда телеграм, да министар предсједник Столипин одступа, а на његово мјесто да долази Коковцев, за министра унутрашњих дјела Штирмер или Макаров, а за инострану политику Нератов. Лист „Вјесник“ пак доноси, да су то вијести које круже по улицама, али да за сада о томе нема никаквих званичних изјава.

Говор Шефкет-паше. Кад се у турској Скупштини претресао буџет војни, министар рата Шефкет-паша држао је говор, у ком је казао да Албанија без Турске не може постојати, а да се Турска само тако може одржати у Европи ако има Албанију. То ће другим ријечима значити ово: Ми не дамо Албанију, јер Албанези нам требају да гину за нас и да бране опстанак нашега царства у Европи.

Искрено речено! Арнаути ће му несумњиво на то рећи — ејвала!

Нова влада. Обистињава се вијест о оставци Столипина. По „Биржевија Вједомости“ Коковцеву је повјерен састав кабинета. Он је предсједник и министар унутр. дјела, а Пјетровски финансија, Нератов заступа Сасонова.

Позориште. Сјутра се даје занимљива драма из умјетничког свијета „Азра“ од Ф. Филипина. Главна улога, Габријеле Хартман, у рукама је г-ђе Петровићке.

У суботу 12. и недјељу 13. марта, представља ће се чаробна игра „Сељак као милионар“ или „Дјевојке из вилинска царства“ од А. Рајмунда. Како је овај комад проткан лијепим и веселим пјесмама, шаливим и мелодрамским сценама и разним занимљивим чаробним моментима, то ће без сваке сумње наићи на опште донадање. Тим прије: што је ово први чаробни комад који се даје у нашем позоришту. Пјевање прати на гласовиру г. Алекса Ивановић, наставник гимназије.

Разне вијести

Покрадена књегина. На врло рафиниран начин покрадена је књегина Фирстенберг у својој палати у Бечу. Извађено јој је скуповено драго камење из разних драгоцености и замијењено лажним. Крађа је тек недавно откривена. Штета износи 25.000 круна. Као починитељица је уапшена жена вратара Марковскија, који је имао кључ од благајне. Она је признала, да је своје мужу потајно украла кључеве и обавила промјену драгоцености, које је заложила за 6000 круна. Крадљивица је предана суду. И њезин муж је морао у затвор, јер није довољно доказао, да није он у овој крађи крив.

У лавовској чељусти. Из Момбасе (Африка) стигао је енглеском министру спољних послова Едварду Греју телеграм, у коме му се јавља о ужасној смрти његовог млађег брата Џорџа Греја. Џорџ Греј дошао је са својим пријатељима у Африку ради лова на лавове, а специјално у жељи да убије једну ријетку врсту лава, звану Бонго. И доиста то му је пошло за руком. Он је убио мужјака и телеграфисао Русвелту, да му га шаље на дар, јер је Русвелт раније убио једну женку те врсте. У недјељу изјутра лов је продужен. Кад су ловци, који су на коњима, наишли на једну групу лавова, Греј појури к њима, занесен ловачком страшћу, и онази из пушке, али један велики лав у неколико брзих скокова долети Греју и једним ударцем шапе обори коња и Греј паде. Скочивши брзо Греј хрједе утећи, али га лав стигне, обори на земљу, па га преко средине дохвати зубима. Пријатељи Грејови дојурили су и видјели, како лав, држећи Греја преко средине међу зубима, тресе њиме пневно о земљу, и имали су мучке, да пуцајући на лава, не погоде Греја. Кад су га отели из чељусти убијеног лава, Греј је био ужасно исакан. Одмах су га пренијели у болницу у мјесто Најроби, али је он ту убрзо издахнуо.

Из сјенке живота

Камора се бори за опстанак. Камора је једна модерна разбојничка установа, која је царовала у Напољу. Звали су је још и Мафија. Чланови њени зваху се камористе, или мафиози. Међу члановима је било свештеника, полицајаца, судија, трговаца, виших и нижих чиновника, просто из свих слојева друштвених. Зато је врло тешко било ухватити злочинце, а ако се који и ухватио, увијек су лажни свједоци из најбољих редова друштвених осујећавали осуду. Вршили су најсмелја разбојништва, па су се чак одважавали да отимају и државни новац.

Шеф им је био Екрико Олфано — човјек, који се из ништа начинио богатим газдом. Звали су га кратко: Ериконе.

Међу камористима је био и неки Ђенато Куоколо са женом. Он је био „басиста“, т. ј. имао је дужност да проналази жртве, да испита њихове околности, склоности, навике и т. д. и све да спреми да се лако и безопасно смакне са свијета. Пљачку су дјелили сразмјерно према чину.

Тај Ђенато Куоколо ступио је у тајне везе с државним властима и почео је потказивати своје камористе. Многа су убиства била откривена и убице хватане. То није могло остати тајна, у толико мање, што је међу члановима Каморе било и полицајаца, судија и других чиновника, те су знали шта чини Куоколо. Оптуже га за издајство и Камора га осуди на смрт. Жена му је била заклана у кући, а он измањен ван вароши и тамо изобден пожељима. То је било ноћу између 17. и 18. јуна 1906. године у Напољу.

Ерикони побјегне у Америку и тамо је био од тамошњих камориста свечано дочекан. Али на мајстора је натрапо бољи мајстор. Ерико бјеше мајстор да бјежи, овај да хвата. То је био талијански полицајни инспектор за Њу Јорк Перозино. И овај га доиста у Њујорку пронађе, затвори и стражарно спроведе у Европу, у Италију. То је послје Перозино платио животом, камористе су га у сред дана у Палерму изболели пожељима.

Ерикони су Камористе спасле лажним свједоцима. Међу њима је био и један калуђер Ђира Витоци. Он је отишао властима и doneо, да он зна правога убијцу породице Куокола, и да то није Ерикони. На основи његовога исказа и других свједока Ерикони је био пуштен, а други затворени. Ерикони опет побјегне у Америку. Међутим доказало се да они, које је потказао дон Ђира Витоци, нијесу били убице. И пуштени су.

Држава је назначивала све новије и новије инспекторе да се открију тајни заплет Каморе, али увијек без успјеха. Како и да се открије, кад су њени чланови судије, полицајци, и толики други чиновници, који су сваку истрагу осујећавали.

Ту сад излази на сцену нов један фактор: саревњивост, па чак и нетрпљивост између карабинијера и полицаје. Међу карабинијерима је, овладало мишљење, да се убице породице Куокола само за то не могу да пронађу, што су умјешани сами полицајци. И командат карабинијера једнога кварта напољског Каподикино Капечуто ријеша се да пронађе пошто по то Камору и њене чланове и да открије тако све. С одобрењем представљених он наусти службу, обуче се обично и годину дана живио је међу камористима као њихов друг. Узимао је учешћа чак и у њиховим разбојништвима. Ту се побратими с једним и задобије га да му открије тајну, која покрива убијство породице Куокола. Задобије га и да буде свједок пред судом. Кад је све то лијено свршио, врати се у службу и изради, да се суђење због речепога убијства обнови. У исто доба би наређено, да се од Сједињених Сјеверноамеричких Држава изиште на ново главешина Каморе — Ерикони. Сви саучесници затворени су већ. Од 43 оптуженика 39 су у рукама власти, 4 су утекли.

И чудновато! Полиција и сад тврди да затвореници нијесу криви, док карабинијери тврде да јесу и да имају доказе у рукама. Између њих и полицајаца је крв и пож; тако се попрјико гледају.

Али да се истрага и осуда не би осујетила, одустало се да се кривцима суди у Напољу, гдје може лако бити још много саучесника из најбољих редова грађанских и чиновничких, који би неминовно све и сва употребљивили да спасу кривце, па тиме и себе.

Требало је пренијети суђење у другу варош, али ни једна није хтјела пристати на таку сумњиву част. А друго и зато што су се бојали Каморе и њене освете.

Напољедку се скрхаше кода на малу варош Витербо близу Рима. То је потпуно мирна варош, тако рећи одвојена

од свијета, гдје је сразмјерно сачуван грађански морал више но другдје. Али мучке сад, нико неће да се прими за противника. Треба се изложити не само освети Комариста, него и труду и дагуби, пошто процеси те врсте трају у Италији по шест месеца. Једна се под пријетљом оштрих глоба нашло толико колико је потребно да у суду засједавају, и суђење је отпочело. Ако су похватали прави кривци, они ће, нема сумње, открити и своје другове и јатаке, а то може лако постати сензација првога реда, јер ће као разбојници бити истјерани на свјетлост дана божијег можда први људи грађанског и чиновничког реда у Напољу, можда и другдје.

Књижевност

Преведена на Чешки. Лијепу и веома патриотску пјесму нашега пјесника Миђуна М. Павићевића „Брату Чеху“, превео је на чешки језик одлични чешки пјесник А. Клаштерски, и уз врло симпатичну биљешку о Црној Гори и пјеснику, публиковао у 24 броју Чешког књижевног листа „Мај“ од ове године.

Прочитајте. — Изашао је други број „Личице“ научно забавног листића за старо и младо са врло одабраном садржином. Заступљене су ове рубрике: Пјесме: Мил. Пойовић Шайчанин; Пастирче. — Приповијетке: Змај Ј. Јовановић; Видосава Брацковића. — Народни обичаји: П. Ј. Ивањдан. — Народна просвјета: Ст. Мијатовић. Гусле, гуслање и пјевање. — Народне умотворине: Јека од тусала. (Биће да је од г. Јов. Драшковића. Ур.) — Здравље: Сретен Динић. Прва помоћ у болести.

Задатак је листу да у народу и омладини пробуди интересе за српску књигу и читање. — Ко читати зна не би смио бити без овога листића. — Цијена му је само 2. к. годишње, а шаље се уприви у Северин код Беловора. Хрватска.

Из бијела свијета

Једна интересантна проба пријатељства. Био тако једном — овај истинити догађај мора се наиме причати као бајка један богати Инглец, који је хтио да стави на пробу осјећаје својих пријатеља према себи. Он је више пута имао губитке имања, па је хтио да види, како би се ти његови пријатељи понашали, ако би сасвим напрасно осиромашао.

За то Инглец напише свакоме од својих пријатеља, и ако му тада није требало, писмо, у коме свакога моли, да му одмах пошаље 1000 К на зајам. Укупно је послао 150 таквих писама, и са особитим задовољством направио је биланс одговора.

80 од адресата у опште није ни одговорило на његову дирљиву молбу; 55 књијели су у изразима жаљења, што им није могуће, ма како да им је жао и т. д.; 11 су молили, да им се обрати другом приликом; али четворица су посплади тражени износ — који им је, наравно, одмах враћен. Од те четворине двојица су била неизмјерно богата, а она друга двојица су случајно баш тада имала велику срећу на игри.

Међу „пријатељима“, који су своје одбијање заснивали на „рђавим временима“

37 су били угледне личности, које су у опште важиле за врло богате.

Милионар просјак. У Манчестру прије неколико дана појавио се у тамошњу болницу један шездесето годишњи старац, молећи за склониште, јер је пуки сиромаш. У Енглеској — као и свуда у свијету — доста су чести случајеви богаташа просјака и управник болнице распитао се о овом просјаку, кад је казао да се зове Јован Хурзон. Послје кратког распитивања дознао је да просјак у покретном и непокретном имању има бар милион франака и да је новац депониран у неколико лондонских банака. Стари Хурзон живио је у малој кућици и недјељно издавало за све своје потребе највише два франка. Сваког четвртог дана куповао је млијека за четирд паре, за цијелу недјељу један килограм хљеба за три мјесеца 250 грама шећера, и сваке недјеље 250 грама меса. Хурзон је сам испричао да се за пошљених двадесет година није ни једном окуцао. У његовој собици болничари су затекли такву прљавштину да је прије личила на јазбину но на собу. Али у овој прљавштини наишли су и на један љубавни роман; у једној скрињеној собици, пуној прашице и устајаног ваздуха стојао је сто постављен за два лица. Већ дванаест година — рекао им је стари тврдица — овај сто стоји у овој соби. Очекивао је посету једне жене, једне жене која му се хтјела одазвати и коју је волио, али и она није дошла.

Овоме рођеном Харнагону болница ће се постарати да удеси бољи живот.

Занимљивости

— Србија троши годишње на трговину 676.852 динара. Бугарска 514.000, а Грчка 124.000.

□ Марке од 1 паре Краљевине Србије из г. 1903. цјене се 100 перцера.

✱ Најмањи сисар је једна врста мишева, који могу бити најдужи 4 сантиметара.

✱ Од сунчане свјетлости стиже само 2000 милионити дио на земљу.

23—50

ГОДИШЊИ ПОМЕН

У суботу 12. т. мјесеца даваћу на тробљу у девет и по сати прије подне годишњи помен моме пок. мужу

ВАСУ ПИПЕРУ

бив. трговцу, што јанљам родбини и пријатељима нашим и покојничким.

Станица В. Пипер

УЗ ТВОРНИЧКЕ ЦИЈЕНЕ

ВАЖНО! ЗА ВАЖНО!

ОБУЋАРЕ

ТРГОВАЧКО СТОВАРИШТЕ КОЖА

ФИЛИЛА

Ашер С. Алкалај

У ДУБРОВНИКУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ СКЛАДИШТЕ НАЈБОЉИХ СВАКОВРСТНИХ

КОЖА

И СВИХ ДРУГИХ ПРИПАДАКА ЗА ОБУЋАРСКЕ РАДЊЕ

Уз творничке цијене

НАРУЋБИНЕ ОБАВЉАЈУ СЕ БРЗО И ТАЧНО

НА ВЕЛИКО И НА МАЛО

УЗ ТВОРНИЧКЕ ЦИЈЕНЕ